

PAISATGE AMB EN JAUME BOFILL AL FONTS

per FERRAN PAUNER

A començament dels anys seixanta, l'esperançada inquietud intel·lectual dels joves que en aquells moments accedíem a la Universitat topava fatalment amb les sòlides columnes —sempre hermètiques i silencioses— del seu antic i serè pati interior. Ens podien veure habitualment parlar animosament amb elles, confessant la nostra tendra palpitació espiritual i la nostra perplexitat davant les descomunals teranyines que ens havia semblat veure dins algunes aules. Esperant qui sap quina resposta, el nostre temps iniciava en aquell moment, a poc a poc, entremig d'aquelles columnes doctes i displícents, el seu atzarós viatge.

La il·lusió d'estructurar un pensament, mantenir viva la sensibilitat i rescatar una ciutadania perduda ens obligava a recórrer aules, claustres i biblioteques contrastant lliçons, converses i lectures, punts de referència, principis i contra-principis, en un lent procés d'espionatge a l'inrevés, en crida i cerca dels mestres, companys i llibres amics, que ens havien d'ajudar a entendre i viure el món i la vida d'una manera neta i positiva. El país era viu i hi havia actituds, magisteris i iniciatives clares i definides que van permetre que no tota l'efervescència intel·lectual i espiritual del moment es perdés finalment en confusió.

La figura austera, fràgil i joiosa d'en Jaume Bofill va adquirir ràpidament per als qui vam poder assistir a les seves classes i seminaris una inesperada importància, una estranya vivor ontològica.

Bofill ens parlava des de la complexitat d'un món. El seu discurs no era l'esquemàtica melodia, brillant i coherent, de l'individu solitari. Era la fosca remor de la nostra història i la nostra vida passant per davant de casa nostra. Religiositat, família i país desfilaven davant els nostres ulls, lentament, a cara descoberta, arrossegant els peus amb un posat de cansament.

L'actitud profunda, alegre i intelligent de Bofill no és freqüent, en aquest país. Més aviat la tendència natural ha estat sempre de generar amb massa facilitat pensadors originals i enginyosos que canvien contínuament de punts de referència. Cada dia parteixen de zero; en un instant van a l'infinit i en tornen; reflexionen sobre la vivència i sospiren, i amb cada seu sospir neix un món nou i complet, actual i contrastat. Canvien els valors, les coordenades i els avantpassats. Tot canvia, menys l'esvelta, solitària i distant silueta d'un jo de perfil i a contrallum.

Aquest conjunt de melodies, totes diferents i originals, interpretades pels nostres músics mentals, formen un extraordinari guirigai apocalíptic i cínic que omple de càntics el nostre auditorium civil i quotidià. La decadència és total i el món s'acaba —diuen— i els altres en són la prova: les seves teories, en especial les seves existències; l'excepció, nosaltres: la nostra exquisida sensibilitat, el nostre pensament pràctic i lliure.

Davant d'aquest fenomenal panorama, figures com la d'en Jaume Bofill adquireixen un valor i un respecte decisius. Ni genialoide ni encarcerat ni redemptor; no va tractar de distingir-se dels altres ni tancar-se en banda ni fer servir la seva paraula com a bandera contra ningú. Va elaborar el seu pensament a partir de la fidelitat a la seva història, atent a la vida i amb un respecte absolut als altres i a les seves idees. I tot això amb senzillesa i normalitat.

Un vespre d'hivern —pocs mesos abans de la seva mort—, després d'una llarga sessió del seminari que ens feia

a casa seva, quan els quatre o cinc assistents ens trobàvem ja vora la porta de sortida, amb expressions cansades i transcendents, coronats per suaus aurèoles metafísiques de colors variats i els abrics i bufandes posats, en Jaume Bofill va considerar oportú —potser a causa de l'espectacle que tenia davant seu— obrir un llibre de poesia de Guerau de Liost, el seu pare, abans que la porta, i recitar aquell poema que comença:

*Nòdul saborós de cada setmana:
dissabte vespre, diumenge maí;
dissabte, lluna casolana;
diumenge, solell diví!
Dissabte urgent,
vigília de festa!
Ànima i casa neteja la vívida gent.*

*En arribar els marits de Barcelona,
troben la feina llesta
i les mullers que fan rodona
al voltant de l'autòmnibus que esbufega xacrós
i patriarcal s'esbatana
per despenjar marits de dos en dos
de la portella i la finestra i la barana...*

Les aurèoles havien disminuït lleugerament i els ulls eren més oberts. Somrèiem una mica desorientats. A continuació ens va acomiadar, molt cordialment.

La clara, profunda i joiosa llum de la mirada d'en Jaume Bofill no sols perdurarà en el record d'aquest país, sinó que prevaldrà al llarg dels anys.